

■ Фінансы

ІНФЛЯЦЫЮ НЕ ПУСЦЯЦЬ ЗА 12%

Акрамя таго, сёлета банкіры абяцаюць нам стабільны курс рубля

Нацыянальны фінансавы рэгулятар упэўнены ў захаванні інфляцыі на прагнознам узроўні да канца года, паведаміў учора старшыня праўлення

Нацыянальнага банка Беларусі Павел КАЛАУР на XIII Міжнародным форуме па банкаўскіх інфармацыйных тэхналогіях «БанкіТ'2016».

Ён адзначыў, што «эканоміка краіны абавязкова вытрымае і інфляцыя па выніках года будзе не больш за 12%». Паводле слоў старшыні праўлення, пры разліку прагнозных паказчыкаў на наступны год ўлічвалася шмат фактараў. «У аснове, вядома, ляжаць пытанні макраэканамічнай збалансаванасці. Наступны фактар — інфляцыйныя і дэвальвацыйныя чаканні, заснаваныя на даверы да эканамічнай палітыкі. Такія чаканні сёння мінімальныя. Вядома, прымаўся да ўвагі і фактар магчымага росту рэгуляваных цэн па тарыфах на жыллёва-камунальныя паслугі», — сказаў Павел Калаур.

Шоку не будзе

Таксама эксперты Нацбанка не чакаюць у найбліжэйшыя месяцы істотнай змены абменнага курсу беларускага рубля. «Сёння мы маем рынкавы

курс. Тэндэнцый, якія б негатыўна ўздзейнічалі на плацежны баланс краіны, няма. Спецыялісты не чакаюць нейкіх шокаў да канца года, якія б зрабілі ўплыў на дынаміку абменнага курсу беларускага рубля», — адзначыў кіраўнік Нацбанка. Ён падкрэсліў, што сцэнарны падыход да прагназавання дазваляе ўлічваць магчымыя рызыкі і ўзрушэнні. «Калі мы прагназуем тэа ці іншыя працэсы да канца года, мы ўлічваем і перамоўны працэс з Расіяй па газе, і перспектывнае супрацоўніцтва з міжнароднымі арганізацыямі. Таму тое, што мы разам з урадам ацэньвалі да канца года і прагназавалі на наступны год, гэта — ужо з улікам рызык, якія могуць матэрыялізавацца», — растлумачыў ён.

Праблемныя актывы пачнуць зніжаць налета

Павел Калаур упэўнены, што меры, якія рэалізуе Нацбанк разам з урадам і банкаўскай супольнасцю, дазваляць ужо ў наступным годзе зніжаць узровень проблемных актываў банкаў. Але для гэтага трэба будзе сур'ёзна папрацаваць. Таму ўжо цяпер урад і Нацбанк праводзяць ацэнку, у тым ліку незалежную, рэальнага сектара эканомікі. «Ключ да вырашэння праблемы — гэта аздаравленне прадпрыемстваў, паляпшэнне іх фінансавага стану», — лічыць старшыня праўлення Нацбанка.

Пры гэтым Павел Калаур падкрэсліў, што сітуацыя ў банкаўскай сістэме прагназаваная і кіраваная. «Стрэс-тэсты, якія мы рабілі з удзелам міжнародных арганізацый, незалежная ацэнка аўдытарскіх кампаній і ацэнка ў рамках патэнцыйнага нагляду

Нацыянальнага банка дазваляюць рабіць пэўныя высновы з пункту гледжання не толькі колькаснага стану проблемных актываў, але і з пункту гледжання наступных тэндэнцый. Паводле нашых ацэнак, той узровень проблемных актываў, які на сённяшні дзень склаўся, да канца года істотным чынам мяняцца не будзе. Да канца года магчымы рост долі проблемных актываў не павінен пераскочыць узровень 16%. Цяпер доля такіх актываў складае 14,8%», — сказаў ён.

Палова — ужо за «пластыкам»

Кіраўнік Нацбанка адзначыў на форуме і ўпэўненае развіццё адзінай разліковай і інфармацыйнай прасторы (АРИП), дзе доля безнаўных плацяжоў складае 52%. Больш таго, у гэтай сістэме цяпер фіксуецца адназначны трэнд на іх павелічэнне, як і на павелічэнне колькасці ўдзельнікаў. «Тут самае галоўнае, што ёсць магчымасць аказання насельніцтву якасных паслуг па нізкай цане», — адзначыў Павел Калаур. Ён паведаміў, што задача па павелічэнні долі безнаўных разлікаў у цэлым у Беларусі вырашана. «Безумоўна, лічба ў 50%, якая вызначалася, была арыенціроўчай, я б сказаў, яна была мабільзуючай. Мы не вызначаем зараз нейкіх канкрэтных лічбаў па долі безнаўных разлікаў на будучыню, — растлумачыў Павел Калаур. — Для нас прынцыпова важна закласці падыходы, асновы, якія б дазволілі натуральным чынам рухацца па шляху трансфармацыі грашовай сістэмы з выкарыстаннем самых сучасных тэхналогій».

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@vziazda.by

Будучыня — за інфармацыйнымі біятэхналогіямі

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

А што тычыцца Цэнтральнай Азіі, то тут на навуковыя пошукі выдзяляюць усяго 2,6% з агульнасусветных выдаткаў на навуку. У перыяд пераходу да шостага тэхналагічнага ўкладу выйсці на новы эканамічны ўзровень нашай краіне не дапаможа вытворчасць трактараў ці грузавых машын. У гэтых сектарах рынкі ўжо падзелены. Увесць свет, у тым ліку і Беларусь, неўзабаве пераходзіць у эпоху пост-індустрыяльнай эканомікі. Найбольш тэхналагічна развітыя краіны да яе ўжо практычна перайшлі.

Відавочным паказчыкам гэтага з'яўляецца той факт, што ў макраструктуры іх ВУП пераважае сфера паслуг. У ЗША і ў некаторых краінах Вялікай сямёркі яна ўжо дасягае 70—80% у структуры валавога прадукту. Аднак дагэтуль існуе стэрэатып, што пад сферамі паслуг маецца на ўвазе толькі будаўніцтва або стрыжка ў цырульні. Гэта частка сферы паслуг, аднак яна займае толькі мікраскапічную долю. Асновай сектара паслуг, які можа стаць адным з ключавых для нашай краіны параўнальна хутка, будзе з'яўляцца навука, навуковае абслугоўванне, адукацыя, фінансавыя паслугі, кансалтынг, лагістыка, сувязь.

— Ці ёсць ужо ў Беларусі тыя навуковыя напрамкі, якія здольны аказаць станоўчы эффект на нашу эканоміку ў будучыню?

— Кажучы аб навуковых напрамках у нашай краіне, можна ўжо сёння вылучыць шэраг тых паслуг, якія змогуць вывесці эканоміку на новы ўзровень. Па разліках экспертаў да нас прыходзіць шосты тэхналагічны ўклад, які павінен уступіць у сілу ў 2018 — 2020 годзе. Ён будзе звязаны з біякам'ютарнымі тэхналогіямі і альтэрнатыўнай энергетыкай.

У нашай краіне ёсць даследаванні па нанаструктураваных пакрыццях, нанаэлектроніцы, малекулярнай нанафатоніцы, аптычных нанаматэрыялах. Усе сферы, дзе гэта можа быць выкарыстана, ужо прысутнічаюць у

структуры айчыннай прамысловасці. Таксама некаторыя распрацоўкі могуць быць запатрабаваныя ў сельскай гаспадарцы і машынабудаванні. У цэлым, каб патрапіць у новы тэхналагічны ўклад, нашай краіне неабходна мець прынцыпова новыя напрацоўкі. Я і мае калегі вивучаем інавацыйныя арганізацыі ў нашай краіне, якія вядуць даследаванні на пятым — шостым тэхналагічным укладзе. Такіх арганізацый у нас больш за 100. Ужо сёння ў краіне ёсць 5 арганізацый, якія працуюць на шостым тэхналагічным укладзе. А гэта сведчыць аб тым, што навука Беларусі ў некаторых сферах ужо сёння апыраджае час. Ёсць і іншыя арганізацыі, якія вядуць свае даследаванні часткова на пятым і шостым тэхналагічным укладзе. Дзякуючы ім, у нас ужо цяпер можа быць створаны высокатэхналагічны кластар па аказанні паслуг і вытворчасці прадукцыі, якія ў будучыню могуць заняць вялікую долю ў аб'ёме ВУП краіны. Гэтыя арганізацыі працуюць у сферах аховы здароўя, матэрыялазнаўства, біятэхналагічных даследаванняў.

«Шосты тэхналагічны ўклад зможа ўкараніцца і развівацца ў нашай краіне толькі праз стварэнне сеткавага інавацыйнага кластара».

— Што маецца на ўвазе пад кластарам і якія перашкоды ёсць на шляху яго стварэння?

— Кластар па азначэнні — група ўзаемазвязаных арганізацый, якая сканцэнтравана на пэўнай тэрыторыі. Удзельнікі групы павінны займацца прыблізна аднолькавымі распрацоўкамі і даследаваннямі альбо блізкімі тэхналогіямі, якія б дапаўнялі адна адну і ўзмацнялі канкурэнтны перавагі асобных кампаній і кластара ў цэлым. Гаворка ідзе пра разнастайнасць інавацыйнай сеткі, у ядры якой знаходзіцца інавацыйная арганізацыя часцей без вытворчых кампаній, таму што даследаванні могуць быць яшчэ не скончаны і ў вытворчасці няма па-

трэбы. Вытворчы сектар узнікае, як правіла, пазней. Шосты тэхналагічны ўклад зможа ўкараніцца і развівацца ў нашай краіне толькі праз стварэнне сеткавага інавацыйнага кластара. Для з'яўлення кластара ў Беларусі ёсць шэраг праблем. Напрыклад, сёння павінны мяняцца арганізацыйныя формы таго, як праводзіцца і фінансуюцца даследаванні.

— Якія вы бачыце шляхі выхад з гэтай сітуацыі, што неабходна, каб інавацыйны сектар эфектыўна развіваўся?

— Варта адзначыць, што кожны вытворца стараўся ўтаіць свае даследаванні, каб яны не трапілі ў рукі канкурэнтаў. Сёння ўсё будзе развівацца па прынцыпе адкрытых інавацый і з'яўлення старт-апаў. Менавіта яны будуць дапрацоўваць і ўвасабляць у жыццё ідэі. Таксама зацікаўленыя асобы пры ўваходзе ў кластар будуць атрымліваць некаторыя прэферэнцыі. Дарэчы, вялікую ролю павінен адыграць закон аб дзяржаўна-прыватным партнёрстве. У інавацыйную сферу варта прыцягваць у далейшым інвестыцыйны бізнес і дзяржавы. Адпаведны закон у нас ужо ёсць. Аднак у гэтым законе сёння не прапісана інавацыйная сфера. Безумоўна, у законе павінна з'явіцца папраўка або патрабаванне нават асобны закон для інавацыйнага бізнесу. Яго назва павінна гучаць прыблізна так: «Аб дзяржаўнай падтрымцы тэхналагічных інавацый». Варта ўнесці і шэраг паправак у антыкарупцыйнае заканадаўства, каб разнявольць навукоўцаў. У адваротным выпадку інавацыйная эканоміка ў нас не запрацуе.

Акрамя таго, нам трэба перагледзець механізм вяртання дзяржаўных інвестыцый на навуковыя распрацоўкі. Каб тэрміны не ціснулі на інавацыйныя арганізацыі і была магчымасць вяртаць грошы ў доўгатэрміновай перспектыве. Не лішнім будзе стварэнне такіх умоў, калі ідэя вучонага, якая паспяхова ўкараняецца ў распрацоўку іншых прадуктаў, яму аплачваецца ў залежнасці, скажам, ад колькасці продажаў. Таксама для фарміравання кластара неабходна ствараць венчур-

ныя фонды, якія будуць папаўняцца за кошт прыбытку інавацыйных прадпрыемстваў. Пры гэтым дзяржава не будзе забіраць адтуль сродкі, нават нягледзячы на тое, што стварэнне інавацыйнай арганізацыі яна фінансавала за кошт бюджэту. Затрачаныя рэсурсы дзяржаве будуць вяртацца ў выглядзе падаткаў і стварэння новых працоўных месцаў у інавацыйнай кампаніі або інстытуце.

Сабраць усе фірмы ў кластар — гэта яшчэ толькі паўсправа. Важна стварыць умовы ўнутры гэтага аб'яднання для бесперашкоднага транзіту ідэй і свабоды ад фінансавага ціску і антыкарупцыйнага закона.

— Шосты тэхналагічны ўклад будзе грунтавацца на дасягненнях пятага, дзе асноўную ролю адыгрывае інфармацыйны тэхналогіі. Сёння беларускія ІТ-кампаніі аказваюць аўтсорсінгавыя паслугі па распрацоўцы праграмнага забеспячэння за невялікія грошы. Ці змогуць сабе гэта дазволіць айчынныя арганізацыі шостага тэхналагічнага ўкладу?

— Так, гэта спраўды дарагія паслугі па нашых мерах. Але я думаю, што ІТ-кампаніі будуць зацікаўлены ў супрацоўніцтве з такімі перспектывнымі арганізацыямі. Больш таго, яны змогуць выступіць драйверам іх росту, калі будуць прадастаўляць свае на працоўкі. Яны цалкам могуць кааперавацца і сумесна ствараць стартапы. У Аўстрыі ёсць кластар, які развіваецца па зусім новым накірунку — біяінфарматыцы. Безумоўна, гэта ў нас таксама магчыма, улічваючы поспех і вядомасць беларускага ІТ-сектара.

— 3 кім беларускім інавацыйным арганізацыям неабходна супрацоўнічаць больш: з ЕС або ЕАЭС?

— Нам неабходна супрацоўнічаць з усімі на ўзаемавыгадных умовах. Аднак пры кааперацыі кластараў розных краін узнікаюць праблемы па прыналежнасці інтэлектуальнай уласнасці, напрыклад. Тут патрэбна добрая заканадаўчая база, якая будзе рэгуляваць у тым ліку і магчымыя канфліктныя сітуацыі.

Ілья КРЫЖЭВІЧ. Kryzhevich@vziazda.by

Да 2020 года малыя прадпрыемствы пярэйдзюць у нанаіндустрыю?

Беларускія навукоўцы лічаць, што сёння найбольшы поспех у нанаіндустрыі можна чакаць ад малых прыватных прадпрыемстваў. На думку перша намесніка старшыні Прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук Сяргея Чыжыка, нана-сфера вельмі затратная і патрабуе кантролю. Для арганізацыі буйной вытворчасці ў нанаіндустрыі неабходны вялікія інвестыцыі, што вельмі рызыкоўна. Малыя прадпрыемствы з гэтай задачай павінны справіцца значна больш эфектыўна.

Па словах начальніка ўпраўлення эканомікі інавацыйнай дзейнасці Мініканомікі Дзмітрыя КРУПСКАГА, сёння нанаіндустрыя толькі фарміруецца і ўяўляе сабой міжгаліновы комплекс. Зараз у краіне налічваецца каля 30 прадпрыемстваў, звязаных з нанатэхналогіямі, дзе працуюць 2 тысячы чалавек. Усе яны вырабляюць аб'ём прадукцыі, які дасягае 20 млн долараў штогод. Каб стымуляваць гэтую сферу, якая, дарэчы, можа хутка заняць важныя пазіцыі ў эканоміцы краіны, ужо плануецца шэраг прэферэнцый для малога бізнесу. Напрыклад, гаворка ідзе аб з'яўленні грантаў для малога прадпрыемства, прадстаўнікі якога будуць займацца развіццём і камерцыялізацыяй гэтай галіны. Па словах Дзмітрыя Крупскага, ужо пачалася стадыя ўнутры-дзяржаўных узгадненняў па праекце Сусветнага банка, дзе адным з кампанентаў з'яўляецца грантавая падтрымка ў першую чаргу малога інавацыйнага прадпрыемства. Плануецца, што сума грантаў будзе вар'іравацца ў межах ад 15 да 500 тысяч долараў. «Мяркую, што да канца гэтага года пагадненне з Сусветным банкам будзе падпісана і з 2017 года ўжо пачнецца конкурсны адбор», — удакладніў Дзмітрый Крупскі.

Таксама ён адзначыў, што на стадыі распрацоўкі знаходзіцца два праекты міжнароднай тэхнічнай дапамогі. Адзін з іх прадугледжвае стварэнне прадпрыемстваў падтрымкі стартап-руху, у тым ліку ў сферы нанатэхналогій. Другі — стварэнне сеткі тэхналагічных бізнес-акселератараў. Гэтая сетка дазволіць распрацоўшчыкам, якія не маюць досведу камерцыялізацыі нанатэхналогій, набыць неабходны кампетэнцыі ў галіне стварэння інавацыйнага бізнесу. Праекты плануецца ажыццявіць да 2018 года. Калі яны эфектыўна запрацуюць, то ўжо да 2020 года ў Беларусі з'явіцца развіты сектар малога нанатэхналагічнага прадпрыемства.

Акрамя таго, для развіцця нанаіндустрыі, па словах Дзмітрыя Крупскага, у краіне плануецца стварыць спецыялізаваную інфраструктуру. Зараз адпаведны дакумент знаходзіцца на стадыі падрыхтоўкі. Згодна з ім будзе пабудаваны бізнес-інкубатар у галіне нанаіндустрыі, а таксама створаны і абсталяваны некалькі інжынірынговых цэнтраў калектыва-нага карыстання ўнікальным навуковым абсталяваннем у розных галінах эканомікі.

Ілья КРЫЖЭВІЧ. Kryzhevich@vziazda.by